

Гарань Наталія Станіславівна

Державний вищий навчальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет»
(Україна, м. Слов'янськ)

ПРОБЛЕМА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Рівень розвитку сучасних інформаційних технологій істотно трансформував інформаційне середовище. Означені зміни відносно малою мірою торкнулися закладів вищої освіти, але загальноосвітні тенденції часткової віртуалізації вищої освіти не зможуть обійти її осторонь.

Проведений нами аналіз науково-педагогічних праць доводить, що велику кількість робіт із загальної і професійної педагогіки присвячено вивченню такої інноваційної освітньої технології як дистанційне навчання. Дослідження Хмель А. присвячено визначенню та обґрунтуванню дидактичних умов ефективної організації дистанційного навчання студентів фізико-математичних факультетів педагогічних університетів; автором розроблено та обґрунтовано теоретичну модель дистанційного навчання, яка є інваріантною для навчальних дисциплін інформатико-математичного профілю [8]. Жулкевська В. вивчала проблему формування та становлення дистанційного навчання в Україні, розглядала питання підвищення ефективності професійної підготовки банківських працівників шляхом інтеграції традиційної та дистанційної форм навчання з використанням міжнародної навчально-комп'ютерної програми «Blackboard» у навчальних закладах економічного профілю. Досліджено методологічні, теоретичні та методичні аспекти дистанційного навчання банківських працівників. Проаналізовано особливості організаційно-педагогічного забезпечення навчального процесу та специфіку фахової підготовки за даних умов. Розроблено, експериментально перевірено та рекомендовано до використання професійно-орієнтовану модель дистанційного навчання на базі міжнародної навчально-комп'ютерної програми «Blackboard» для студентів вищих навчальних закладів економічного профілю. Обґрунтовано зміст, принципи, методи, форми та засоби дистанційного навчання. Визначено необхідні особистісні риси та показники професійної компетентності банківських працівників [3]. У дисертації Шуневич Б. проаналізовано зарубіжні теорії дистанційного навчання, історію його розвитку, обґрунтовано термінологію з цієї тематики, досліджено класифікації моделей організації нової форми навчання за рубежом і в Україні; запропоновано інтегровану схему класифікації моделей дистанційного навчання, з компонентів якої навчальний заклад може створити власну модель залежно від його потреб і можливостей, а також розглянуто форми і види оцінювання дистанційного навчання. Крім того, представлено порівняльний аналіз зарубіжних і вітчизняних віртуальних навчальних середовищ, які часто використовуються в процесі організації дистанційного навчання в Європі та Північній Америці, і, зокрема, в Україні [9].

У публікації Овчарук А. розкрито основні принципи застосування дистанційної освіти у вищих навчальних закладах різних країн, наведено їх основні характеристики, а також проаналізовано ключові фактори, що впливають на створення систем відкритої освіти в Україні та за кордоном [5]. Науковий працю Грекова Е. присвячений вивченню сучасних тенденцій розвитку дистанційного навчання в умовах інтеграції, досліджено фактори, які впливають на дію системи дистанційного навчання в Україні та світі [2]. У науковій статті групою авторів проведено аналітичний аналіз впровадження дистанційних курсів у практику роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Виділено базові параметри, які є суттєвими при виборі інформаційних технологій для застосування в програмах дистанційного навчання в університеті. [10, С. 196-204]. У роботі Веремчук Е. розкрито поняття «дистанційна освіта», визначено показники оцінки якості впровадження та застосування дистанційного навчання, виділено негативні сторони, описані підходи до

вирішення існуючих проблем, а також намічено перспективи розвитку дистанційної форми навчання [1, с. 319-325]. Проблему використання дистанційних технологій навчання у ВНЗ висвітлено у науковій роботі Сипченко О., Кива Л. [6, С. 14-18]. У статті Заболоцького А. описано принцип роботи та технології центрів дистанційного навчання України. На основі існуючих моделей проаналізовано перспективи їх оптимізації для підвищення якості дистанційного навчання [4, С. 19-23].

Дистанційне навчання надає студенту можливість особистісного зростання, розкриття його потенційних можливостей. Викладач у мережі створює умови для пізнавального процесу, спираючись на особистісні особливості студентів, що виявляються в процесі спілкування, анкетування, листування по електронній пошті. Створення комфортних умов полягає у відборі відповідного змісту з предмету, розширення його інформаційного поля з урахуванням індивідуальних особливостей, інтересів і схильностей студента. Предметний зміст при цьому набуває практикоорієнтований характер і сприяє становленню інформаційної, комунікативної компетентностей, наприклад через вирішення ситуаційних завдань, участі в проектній діяльності, дискусіях. Під дистанційним навчанням автори Биков В. і Кухаренко В. розуміють таку форму організації навчального процесу, за якої її учасники (об'єкт і суб'єкт навчання) досягають цілей навчання, здійснюючи навчальну взаємодію принципово й переважно екстериторіально, що не передбачає безпосередньої навчальної взаємодії, коли учасники територіально перебувають поза межами можливої безпосередньої навчальної взаємодії та в процесі навчання [7].

Обмін інформацією, її пересилання відіграють роль допоміжного середовища для організації продуктивної освітньої діяльності. Навчання відбувається синхронно в реальному часі (чат, відеозв'язок, відеоконсультації тощо), а також асинхронно (телеконференції на основі електронної пошти). При проектуванні дистанційних курсів необхідно використовувати різні засоби, щоб навчання постійно викликало зацікавленість. Дистанційне навчання має носити особистісний, креативний і телекомунікативний характер. У главу кута ставиться особиста продуктивна діяльність студента, що вибудовується за допомогою сучасних засобів комунікацій. Таким чином досягається інтерактивність взаємодії суб'єктів освіти та продуктивність навчального процесу. Мета дистанційного навчання - творче самовираження кожного віддаленого від навчального закладу студента. Необхідність впровадження дистанційних технологій не викликає сумніву, і вітчизняним закладам вищої освіти необхідно вивчати та впроваджувати зарубіжні технології, залучати грантову та спонсорську фінансову допомогу, а також розробляти власні моделі дистанційної освіти.

Література

1. Веремчук А. Проблеми і перспективи дистанційного навчання у ВНЗ / Алла Веремчук // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. – № 7. – С. 319–325.
2. Греков Є. Фактори розвитку дистанційної освіти в Україні та світі [Електронний ресурс] / Є. Греков – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/3909/%AA>
3. Жулкевська В. Організаційно-педагогічні засади дистанційного навчання банківських працівників : Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / В. Жулкевська; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2005. – 24 с.
4. Заболоцький А. Ю. Сучасний стан дистанційного навчання у ВНЗ України / А. Ю. Заболоцький // Вісник Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2016. - № 2 (12). - С. 19-23.
5. Овчарук О. В. Розвиток дистанційного навчання та становлення систем відкритої освіти в світі: сучасні тенденції [Електронний ресурс] / Овчарук. О. В. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pspo/2007_13_1/doc_pdfOvcharuk_st.pdf.
6. Сипченко О. Проблема використання дистанційних технологій навчання у ВНЗ / Сипченко О., Кива Л. // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

"Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні". - 2018. - С. 14-18.

7. Технологія розробки дистанційного курсу: навчальний посібник / [В.Ю. Биков, В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко та ін.], за ред. В.Ю. Бикова, В.М. Кухаренка – К.: Міленіум, 2008. – 324 с.

8. Хмель О. Дидактичні умови організації дистанційного навчання студентів фізико-математичних факультетів педагогічних університетів : дис... канд. пед. наук: 13.00.09 / О. Хмель – Інститут педагогіки АПН України. – К., 2006. – 213.

9. Шуневич Б. І. Розвиток дистанційного навчання у вищій школі країн Європи та Північної Америки: Автореферат... д. педагогічних наук, спец.: 13.00.01 - загальна педагогіка та історія педагогіки / Б. І. Шуневич – К. : Ін-т вищої освіти АПН Укр., 2008. – 36 с.

10. Garan N. Distance courses as an element of distance education in higher education institution / N. Garan, V. Zamorotskaya // Innovation and information technologies in the social and economic development of society - Katowice. - 2018. - P. 196-204.